

आर्थिक बर्ष २०७६/०७७ को
बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

कालिका नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
रेडक्रसग्राम, चितवन

२०

कालिका नगरपालिका नगर सभाको बैठकमा २०७६ साल असार ४
गते नगरप्रमुख श्री खुमनारायण श्रेष्ठले प्रस्तुत गर्नुभएको

आर्थिक बर्ष २०७६/०७७ को
बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

नगरसभाबाट स्वीकृत मिति: २०७६-०३-१०

कालिका नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
रेडक्रसग्राम, चितवन
२०७६

आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ का लागि कालिका नगरपालिका चौथो नगरसभामा प्रस्तुत बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

संघीय व्यवस्थापिका संसद कानून न्याय तथा मानव अधिकार समितिको सभापति एवं प्रतिनिधी सभाका
सदस्य माननीय कृष्णभक्त पोखरेलज्यू

प्रदेश नं. ३ प्रदेश सभाका माननीय सदस्य एवं प्रदेश सभाका शिक्षा स्वास्थ्य तथा कृषि समितिका
सभापति माननीय घनश्याम दाहालज्यूहरु

प्रदेश नं. ३ प्रदेश सभाका सदस्य माननीय मिलनबाबु श्रेष्ठज्यू

श्री उपप्रमुखज्यू

नगर सभाका सदस्यज्यूहरु

नेपाल सरकारको निर्णयानुसार मिति २०७२ असोज १ गते स्थानीय निकायको रूपमा स्थापित यस कालिका नगरपालिका मुलुक संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक राज्यको रूपमा पुनःसंरचना हुँने सिलसिलामा नगरबासी जनताको चाहना र राजनीतिक शक्तिहरुको प्रयासबाट नेपालको संविधान बमोजिम सवन्त २०७३ साल फागुन २७ गते स्थानीय तहको रूपमा यस कालिका नगरपालिकाको स्थापना भएको हो । कालिका नगरपालिका संविधानतः एक स्थानीय सरकारको रूपमा स्थापना भई नगरबासी जनताको सार्वभौम अधिकार, स्वतन्त्रता र स्वःशासनको अधिकारलाई आत्मसात गर्दै, नगरबासीहरुको समृद्धि र सुशासन सहितको समग्र विकासको चाहनालाई हृदयंगम गर्दै, समाजमा रहेका सबै प्रकारका विभेदको अन्त्य गर्दै बहुसाँस्कृतिक, बहुधार्मिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त नगरपालिकाको विशेषताहरुलाई आत्मसात गरी विविधता सहितको एकता र ऐक्यवद्ध सामाजिक संरचना र सहिष्णुता र सद्भावलाई प्रवर्धन गरी आर्थिक, सामाजिक रूपमा समृद्ध सामाजिक न्याय सहितको अनुकरणीय नगरपालिका निर्माण गर्ने संकल्पका साथ अघी बढी रहेको छ । विकासप्रतिको उत्कट चाहना, दूरदृष्टि सहितका विकासका योजनाहरु, विकासमा जनताको सहभागिता, सन्तुलित राजनीतिक सम्बन्ध, सार्वजनिक निजी साझेदारी, जनमुखी, स्वच्छ र उत्तरदायी प्रशासन मार्फत नगरपालिकालाई वैभवशाली र समृद्ध स्थानीय तहको रूपमा स्थापित गर्ने दिशामा कालिका नगरपालिका अगाडि बढेको छ ।

कालिका नगरपालिकाको निर्वाचित नगर कार्यपालिका वा स्थानीय सरकारको प्रमुखको हैसियतले आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा अमलम्वन गरिने विकासका नीतिहरु यस गरिमामय सम्मानित नगरसभामा प्रस्तुत गर्न पाउँदा म अत्यन्तै गौरवान्वित महशुस गरेको छु । नेपालका संघीय व्यवस्थापिका संसदका माननीय सांसदज्यू, प्रदेश नं. ३ प्रदेश सभाका माननीय सांसदज्यूहरुबाट यस नगरसभालाई सम्बोधन गरेर यस नगरसभाको बैठकको ओज र गरिमा वृद्धि मात्र नभई यस क्षण ऐतिहासिक क्षण बनेको महसुस गरेको छु । यस क्षणमा मुलुकमा सामाजिक न्याय, नागरिक स्वतन्त्रता, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको स्थापनाका निम्ति आफ्नो प्राण बलिदानी गर्ने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात वीर शहिदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु र घाईतेहरु प्रति समेत सम्मान प्रकट गर्न चाहन्छु ।

पूर्वमा खैरहनी र राप्ती नगरपालिका पश्चिममा भरतपुर महानगरपालिका उत्तरमा इच्छाकामना गाउँपालिका र धादिङ जिल्लाको बेनीघाट रोराङ गाउँपालिका दक्षिणमा रत्ननगर नगरपालिका बिच

रहेको यस नगरपालिका सुन्दर खोलानाला र झरना सहितको पहाडी भूबनोट, खेतीयोग्य समथर फाँट, जंगली जीव जन्तु तथा जलचर थलचरको बासस्थान रहेको हरियाली जंगलक्षेत्र, प्रयाप्त भूमीगत पानीको भण्डार रहेको भौगोलिक बनौटका कारण प्रर्याप्त अवसर र सम्भावनाको खानीको रूपमा रहेको छ। बसोबासका हिसाबले ब्राम्हण, क्षेत्री, आदिबासी, जनजाती, दलित, अल्पसंख्यक तथा सिमान्तकृत समूदायको समिश्रणले यस नगरपालिकालाई साँस्कृतिक विविधतायुक्त बनाएको छ । यदपी छोटो सस्थागत इतिहास बोकेको नगरपालिकाको सिमित श्रोत र साधनबाट नगरबासीहरूको उच्च आकांक्षा र आवश्यकता पूरा गर्नु चुनौतिपूर्ण भए पनि प्रस्तावित प्रदेशस्तरको औधोगिक क्षेत्रको कार्यान्वयन, सघीय सरकार, प्रदेश सरकार, दातृ निकायहरू तथा निजी क्षेत्र र नगरपालिकाबाट सञ्चालन हुने आर्थिक विकास तथा पूर्वाधार विकासका कार्यहरूले समृद्ध कालिका नगरपालिका निर्माणको यात्रामा सम्भावना र अवसरहरू पनि देखेको छु । नगरबासीहरूको सलंगनता, सहयोग, सुझाव र सुभेच्छा प्राप्त भएमा विकासका थुप्रै सम्भावनाहरू पनि साँगसाँगै देखेको छु । जन निर्वाचित स्थानीय सरकारको रूपमा रहेको कालिका नगरपालिका नगर कार्यपालिकाले आफ्ना दुई बर्षको अनुभवमा अग्रगामी विकास र आर्थिक समृद्धिका लागि विकासका उपयुक्त नीति, योजना र कार्यक्रम छनौट, तर्जुमा र कार्यान्वयनको विस्तृत कार्ययोजना बनाएर अघि बढ्नु अनीवार्य शर्त भएको महसुस गरेको छ । नगरपालिकाको आर्थिक, सामाजिक तथा भौतिक विकासका लागि उद्यमी, व्यवसायी, विकास साझेदारहरू, सामाजिक संघ संस्था, वुद्धिजीवीहरूको संलग्नता र सहयोगको नगरपालिकाले सदैव अपेक्षा राखेको छ ।

संघीय व्यवस्थापिका संसद कानून न्याय तथा मानव अधिकार समितिको सभापति एवं प्रतिनिधी सभाका सदस्य माननीय कृष्णभक्त पोखरेलज्यू

प्रदेश नं. ३ प्रदेश सभाका माननीय सदस्य एवं प्रदेश सभाका शिक्षा स्वास्थ्य तथा कृषि समितिका सभापति माननीय घनश्याम दाहालज्यूहरू श्री उपप्रमुखज्यू

नगर सभाका सदस्यज्यूहरू

अब म यस कालिका नगरपालिकाको आर्थिक बर्ष २०७६/७७ का लागि लिइने वार्षिक विकासका नीतिहरू यहाँहरू समक्ष प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

१. नेपालको संविधान बमोजिम संघीयता कार्यान्वयनको सिलसिलामा संघीय सरकारबाट यस नगरपालिका अन्तरगत कर्मचारीहरू समायोजन भई आउने क्रममै रहेको र रिक्त दरबन्दीमा समेत जनशक्तिको लागि संघीय लोकसेवा आयोगबाट विज्ञापन समेत भईसकेकोले आगामी आर्थिक बर्षमा जनशक्तिको अभाव कम हुने देखिन्छ । समायोजन तथा नियुक्ती भइ आउने तथा नगरपालिकाको हालको मौजुदा जनशक्तिबाट प्रभावकारी सेवा प्रवाहका लागि कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ । स्थानीय तहमा स्थानीय सरकारको अनुभुति गराउन सरकारी निकायको पहुँच तथा संस्थागत सबलीकरणमा जोड दिइनेछ । आगामी आर्थिक बर्षलाई समृद्ध कालिका निर्माणका लागि आर्थिक विकासको आधार बर्षको रूपमा लिइनेछ ।
२. भूमीहीन र विपन्न, गास बास र कपासको आधारभूत आवश्यकताका लागि सङ्घर्ष गरिरहेका जनताको लागि जनताले स्थानीय सरकारको अनुभूत गर्ने गरी रोजगार, जनता आवास तथा उद्यम विकास कार्यक्रम जस्ता जनताको जीवनशैलीमा प्रत्यक्ष परीवर्तन ल्याउने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ । साथै संघीय सरकार र प्रदेश सरकारसाँग समन्वय गरी भूमिहीन

बाढीपिडित र अव्यवस्थित रूपमा बसोबास गरिरहेका जनताको आवासको हक सुनिश्चित गर्ने नीति अबलम्बन गरिनेछ । संविधान प्रदत्त आवासको मौलिक हकलाई सारभुत गराउन विपन्न जनताका लागि मेयर आवास कार्यक्रम लागू गरिनेछ ।

३. नगरपालिकामा बढ्दो जनसंख्याको चाप र सहरीकरणलाई व्यवस्थित गर्न खुला स्थानहरूको प्रयास व्यवस्था गर्ने, सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण गर्ने, मुलुक र जनताको स्वतन्त्रता, अधिकार र प्रजातान्त्रिक व्यवस्थाका लागि संघर्ष गर्ने महान व्यक्तिहरूको नामबाट बाटिका निर्माण गरी सहरी सौन्दर्यतामा अभिवृद्धि गर्ने र राष्ट्रियतामा टेवा पुऱ्याउने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने नीति लिईने छ ।

आर्थिक विकास: कृषि, उद्योग, वाणिज्य, पर्यटन, सहकारी र वित्तिय क्षेत्र

४. आर्थिक विकासमा कृषि क्षेत्रको योगदानलाई वृद्धि गर्न कृषि क्षेत्रको विविधिकरण, व्यवसायिकरण र आधुनिकीकरण गर्दै लैजाने नीति लिइनेछ । कृषि क्षेत्रको विविधीकरण र व्यवसायिक कृषि प्रणाली विकास गर्न विभिन्न खेतीहरूको जोन र पकेट क्षेत्र अनुसार कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने, कृषि उत्पादनलाई खाद्य पदार्थको रूपमा प्रशोधन गर्ने उद्योगहरूको स्थापना गरी कृषि क्षेत्रमा व्यवसायीकरण र कृषि उत्पादनमा विशिष्टीकरण गर्दै लगिनेछ ।
५. पशुपालन, मौरीपालन, फलफूल खेती, पंक्षी फार्महरूको विकास गर्न विशिष्टीकृत जोन तथा पकेट क्षेत्रहरूको विकास गर्ने कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिने नीति लिईनेछ । दुग्ध उत्पादक कृषक र सहकारी वा ब्यापारीबीच, पशुजन्य, फलफूल तथा तरकारी उत्पादक कृषक र बजारबीचको उचित मूल्य श्रृंखला कायम गरी कृषकहरूको उत्पादनको उचित मूल्य प्रदान गर्न नगरपालिकाले कानून बनाई प्रवर्द्धनकारी र नियमनकारी नीतिलाई अबलम्बन गरिनेछ ।
६. कृषि खेतीलाई व्यवसायीकरण, बजारीकरण र विस्तारीकरणको लागि आवश्यक पर्ने पूर्वाधार सिंचाइ, शितगृह, संकलन केन्द्र, माटो परीक्षण र सहकारी मार्फत सञ्चालित कृषि बजार तथा कृषि सञ्जालीकरण मार्फत नगरपालिका क्षेत्रभित्र कृषि उत्पादको प्रवर्धनमा जोड दिने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७. दुग्ध उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्न सहकारी क्षेत्रसँगको सहकार्यमा दुग्ध उत्पादक कृषकहरूलाई व्यवसायिक क्षमता विकास, उत्पादनको बजारीकरण र पशु तथा बाली विमा लगायतका उत्प्रेरणाको कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । दुग्ध उत्पादक कृषकहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने साविकको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ । आगामी आर्थिक वर्षमा पंक्षीजन्य उत्पादन गर्ने कृषकहरूलाई समेत उत्प्रेरणाका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिईनेछ ।
८. समग्र कृषिक्षेत्रलाई व्यवसायीकरण गरी कृषिजन्य व्यवसायलाई सहूलियत तथा कर छुट समेतको व्यवस्था गरी प्रवर्द्धन गर्ने तथा कृषि क्षेत्रमा रहेको अनौपचारिक श्रमलाई औपचारिक रोजगारीमा परिणत गरी रोजगारिका अवसर बढाउने नीति लिईनेछ ।
९. तरकारी तथा फलफूल खेतीलाई प्रोत्साहन गर्न समुदायमा आधारित बजार व्यवस्थापन गर्ने, उत्कृष्ट कृषकलाई प्रोत्साहन गरी युवा जमातलाई व्यवसायिक कृषितर्फ आकर्षित गर्ने र रोजगारिका लागि विदेशिनु पर्ने बाध्यतालाई न्यूनीकरण गर्ने नीति लिईनेछ ।

१०. सहकारी क्षेत्रलाई नगरपालिकाको आर्थिक र सामाजिक विकासमा क्रियाशिल गराउन सहकारी सम्बन्धी स्थानीय पूर्वाधार तयार गर्ने र क्षमता विकास मार्फत विकास गरी यस क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्ने र पारदर्शिता र व्यवसायिकता विकास गरी समग्र सहकारी क्षेत्रको व्यवस्थापन र नियमन गरिनेछ ।
११. यस नगरपालिका क्षेत्रमा प्रस्ताव गरिएको औद्योगिक क्षेत्रबाट यस नगरपालिका क्षेत्रका उद्यमी, व्यवसायी हरुको हित प्रवर्धन तथा नागरिकलाई रोजगारीको अवसर प्राप्त हुने गरी औद्योगिक क्षेत्रको आधार तयार गर्न नगरपालिका प्रयत्नशिल रहनेछ । उद्यम विकास तथा व्यवसाय प्रवर्द्धनको कार्यक्रम सञ्चालन गरी भविष्यमा हुन औद्योगिक प्रतिस्पर्धाको लागि नगरपालिका भित्र नयाँ उद्योगी व्यवसायीहरू तयार गर्ने नीति लिईनेछ ।
१२. नगरपालिका भित्रका सहकारी, बाणिज्य बैंक, विकास बैंक लगायतका वित्तीय सस्थाहरूसँग सहकार्य गरी जनतालाई नजिकबाट लघु वित्त, लघु कर्जा लगायतका वित्तीय सेवा प्रदान गरी स्वरोजगार एवं पेशाको आधुनिकीकरण र व्यवसायीकरण गर्दै स्थानीय सीपमा आधारित र श्रममूलक घरेलु तथा साना उद्योगहरूको व्यवस्थापन, क्षमता विकास र प्रवर्द्धन गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१३. महिलाहरूको सम्पत्ती माथिको अधिकार मात्र नभई पूँजी माथि समेत अधिकार स्थापित गर्न महिलाहरू व्यवसायी र उद्यमी हुन जरुरी छ । आगामी बर्षमा महिला उद्यमी प्रवर्द्धन कोष स्थापना गरी महिलाहरूलाई उद्यमी बनाउदै महिलाहरूलाई आर्थिक रूपमा समेत सशक्तिकरण गर्दै लैजाने नीति लिइनेछ ।
१४. नगरपालिकाको राजस्व प्रशासनको क्षमता विकास गरी अनलाइन प्रणाली मार्फत सबै वडाबाट राजस्व संकलन गर्ने व्यवस्था गरी राजस्व प्रशासनलाई प्रभावकारी बनाईनेछ । नगरपालिका भित्रका राजस्वका क्षेत्रहरूको दायरा बढाइने, कर तथा राजस्व तिर्ने नागरिकलाई प्रोत्साहन गर्ने, व्यवसाय दर्ता र नविकरण गरी सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । राजस्वका सम्बन्धमा नागरिक शिक्षा मार्फत कर तिर्नुपर्ने नागरिक दायित्वका बारेमा जनचेतना अभिवृद्धि गरिनेछ ।
१५. नगरपालिकाको सुन्दर भौगोलिक अवस्थिती सिन्ति झरना, चित्राम झरना, पर्यटन पदमार्ग, चेपाङ बस्तीमा होमस्टे तथा उपदाङगढीसम्मको हाइकिङ लगायतका सम्भावनायुक्त क्षेत्रहरू छन । पर्या-पर्यटनलाई आर्थिक विकासको मुख्य आधार बनाउने गरी पर्यटन विकासका क्षेत्रमा स्थानीय गौरवका आयोजनाहरू तर्जुमा गरी नगरपालिकालाई पर्यटन गन्तव्यस्थलको रूपमा विकास गर्दै लगिने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
१६. पर्या-पर्यटन विकास र भू-जलाधारको संरक्षण एवं जलवायु अनुकुलनका लागि नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सिन्ति झरना, चमेरे गुफा जस्ता पर्यटकीय सम्भावना बोकेका स्थानहरूको विकासमा, पर्यटन पदमार्ग, होमस्टे साँस्कृतिक पहिचान जस्ता पर्यटकीय क्रियाकलापमा जोड दिदै अन्य धार्मिक, ऐतिहासिक, तथा पुरातात्विक सम्पदाहरूको पहिचान, विकास एवं व्यवस्थापनमा जोड दिने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
१७. भिमवली पदमपुर थानखोला उदयपुर हुँदै गैरीबारी झरना जानको लागि पर्यटन जैविक मार्गको निर्माण गरी पर्या-पर्यटनको विकासको लागि प्रयत्न गरिनेछ ।

सामाजिक विकास: शिक्षा, खेलकुद, संस्कृति प्रवर्धन, खानेपानी, स्वास्थ्य तथा लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण

१८. आधारभुत शिक्षामा सबैको पहुँचको राष्ट्रिय नीतिलाई टेवा पुर्याउनका लागि शिक्षामा विशेष सहयोगको नीति अवलंबन गरिनुका साथै उच्चस्तरीय तथा गुणस्तरीय शिक्षामा सर्वसाधारण र विपन्न परिवारको समेत पहुँच स्थापना गर्ने नीति लिइनेछ । यसका लागि विपन्न तथा दलित छात्र छात्रालाई उच्च प्राविधिक शिक्षामा अनुदान दिने, आवासीय छात्रावासको व्यवस्था गरी शिक्षामा पहुँच विस्तार गर्ने नीति लिइनेछ ।
१९. दक्ष जनशक्तिको उत्पादन, व्यापारिक सीपयुक्त जनशक्ति स्थानीय तहमै व्यवस्थापन गर्न व्यापारिक शिक्षामा जोड दिदै, जेहेन्दार तथा विपन्न छात्रवृत्तिका कार्यक्रमहरु मार्फत प्राविधिक शिक्षामा विपन्न विद्यार्थीहरुको पहुँच बढाउने नीति अवलंबन गरिनेछ ।
२०. सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थीको भर्ना बढाउन पूर्वप्राथमिक शिक्षामा विद्यार्थी भर्ना प्रोत्साहन, दीवा खाजा कार्यक्रम, पूर्व प्राथमिक शिक्षिकाहरुको क्षमता विकास, प्रविधिमा आधारित शिक्षण सिकाई प्रणालीको विकास, अतिरिक्त क्रियाकलाप तथा खेलकुदको विकास र प्रोत्साहन, सामुदायिक विद्यालयमा भौतिक पूर्वाधार र यातायातको व्यवस्था तथा “ एक विद्यालय एक फूलबारी” कार्यक्रम सञ्चालन गरी सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थीको आकर्षण वृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।
२१. नगरपालिकाको शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरणका लागि प्रधान अध्यापकहरुलाई व्यवस्थापन तालिम र कार्यसम्पादन करार मार्फत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, निरन्तर अनुगमन, उत्कृष्ट विद्यालय र शिक्षकहरुलाई प्रोत्साहन, दण्ड र पुरस्कारको उचित प्रयोगबाट शिक्षकहरुमा सकारात्मक उत्प्रेरणा जागृत गराउने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । विद्यालयमा रहेका शिशु शिक्षिकाहरुलाई प्रोत्साहन, चेपाड, विपन्न, दलित, पिछडा वर्ग र सिमान्तकृत विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२२. उत्कृष्ट नतिजा हासिल गर्ने विषयका शिक्षकहरु र विद्यार्थीहरुलाई पुरस्कृत गर्ने, प्रविधिमा आधारित शिक्षण प्रणाली लागु गर्न विद्यालयलाई प्रोत्साहन गर्ने, विद्युतीय पुस्तकालयको व्यवस्था, शिक्षकहरुलाई सूचना प्रविधि तालिमको व्यवस्था गरी शिक्षाको गुणस्तर वृद्धि गर्ने नीति लिइनेछ ।
२३. शिक्षक र विद्यार्थीको अनुपात तथा विद्यालयमा शिक्षक आवश्यकता र मौजुदा शिक्षकहरुको संख्या हेरी शिक्षकहरुको दरबन्दी मिलान गर्ने, दरबन्दी कम भइ कक्षा सञ्चालन गर्न नसकेका विद्यालयलाई शिक्षकको लागि अनुदानको व्यवस्था गरी शिक्षा क्षेत्रको सुधार गर्ने नीति लिइनेछ ।
२४. नगरपालिका भित्र समग्र खेलकुदको विकासको लागि आवश्यक कानूनी पूर्वाधार निर्माण गर्ने र स्थानीय संयन्त्र खडा गरी खेलकुदको विकासको लागि नगरस्तरीय पूर्वाधार निर्माण तयार गरिने र विद्यालयका खेलकुद शिक्षकहरुलाई समेत तालिमको व्यवस्था गरी खेलकुदको विकासमा विद्यालयलाई केन्द्र बनाएर कार्यक्रम तर्जुमा गरिनेछ ।
२५. नगरपालिका भित्र स्वच्छ र सुलभ खानेपानीको आपूर्तीलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ । शक्तिखोर, जुटपानी, नयाँटाडी, न्यूरेनी, देवीटार लगायतका नगरपालिका भित्रका अन्य क्षेत्रमा खानेपानीको

समस्यालाई व्यवस्थित गर्न हाललाई भूमीगत स्रोत र पहाडी भूभागमा स्थलगत पानीका स्रोतलाई व्यवस्थित गरी खानेपानीको व्यवस्थापन गर्ने र भविष्यमा वृहत खानेपानी आयोजना मार्फत खानेपानीको व्यवस्था गर्ने नीति लिइनेछ ।

२६. खानेपानीको मुहान संरक्षण र खानेपानीको शुद्धता परीक्षण गरी नगरबासीहरूलाई शुद्ध खानेपानीको व्यवस्था गर्ने र खानेपानी उपभोक्ता समितिहरूको क्षमता विकास गरिनेछ ।
२७. वातावरण मैत्री स्थानीय शासन तथा पूर्ण सरसफाईयुक्त नगरपालिका बनाउनको लागि आवश्यक कदम चालिनेछ । विकासका अन्तर्राष्ट्रिय, राष्ट्रिय र स्थानीय साझेदारहरूसँगको सहकार्यमा वातावरण र पर्यावरणीय प्रणालीको संरक्षणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
२८. नगरपालिकाका सडक किनारा र खोलाकाका कोरिडोरहरू र खाली सार्वजनिक जग्गाहरूमा वृक्षारोपण गरी हरियाली प्रवर्द्धन गरी "हरित शहर" निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ ।
२९. स्वास्थ्यलाई नगरबासीहरूको आधारभूत हकको रूपमा स्थापना गर्ने नीतिको निरन्तरता दिई स्वास्थ्यमा सबैको पहुँच विस्तार गर्ने खालका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । स्वास्थ्य चौकी तथा संस्थाहरूको स्तरोन्नति गर्दै नियमित अनुगमन गर्ने, नगरपालिकामा १५ शैयाको सुविधा सम्पन्न अस्पतालको स्थापना र सञ्चालन, अस्पतालमा विशेषज्ञ डाक्टरहरूको सेवा प्रदान गर्ने, स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट निशुल्क औषधिको उपलब्धता सुनिश्चित गरिनेछ । प्रत्येक वडामा क्रमशः स्वास्थ्यचौकी पुऱ्याउने नीति अबलम्बन गरिनेछ । स्वास्थ्यकर्मीलाई उत्प्रेरित गरी स्वास्थ्य सेवालाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
३०. स्वास्थ्यमा सबैको पहुँच बढाउन स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमलाई यस नगरपालिकामा प्रभावकारी बनाउन पहल गरिनेछ ।
३१. नगरभित्रका नागरिकहरूलाई गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नका लागि ल्याव सेवाको विस्तार गरिनेछ । स्त्री रोग तथा प्रकोपजन्य रोग सम्बन्धी शिविर सञ्चालन गरिने छ । शिशु खोप तथा मातृशिशु स्वास्थ्यलाई प्रभावकारी बनाउने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
३२. रक्तदान कार्यक्रमलाई प्रोत्साहन गरी मानवीय सहायताको लागि रक्तदान गर्न सर्वसाधारणलाई समेत उत्प्रेरित गर्न नागरिक शिक्षाको कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
३३. नगर भित्रका युवा, बालबालिका, महिला तथा किशोर किशोरीहरूलाई लागू औषध दुर्व्यसनी, घरेलु तथा यौनजन्य हिंसा, बाल अधिकार तथा महिलाको हक सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
३४. लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणलाई प्रत्याभूत गर्न महिला, बालबालिका, दलित, जनजाती, अपाङ्ग, अल्पसंख्यक, पिछडिएको वर्ग, भूमिहिन, जेष्ठ नागरिक तथा विपन्न वर्गहरूको आवश्यकता अनुसार संरक्षण र सशक्तिकरणमा विशेष जोड दिइने छ ।
३५. दलित, दलित महिला लगायतका महिलाहरूलाई व्यवसायिक सीप विकास गरी उद्यमी बनाउन आयमुलक, सीपमुलक तालिम प्रदान गरी आय आर्जनमा वृद्धि गरी स्वरोजगार, आत्मनिर्भर हुने गरी सशक्तिकरणमा जोड दिइनेछ ।
३६. भौतिक संरचना निर्माण गर्दा अपाङ्ग मैत्री बनाउने तथा अनाथ व्यक्तिहरूको लागि सशक्तिकरण गर्ने नीति लिइनेछ ।

३७. जेष्ठ नागरिक भन्ता लगायतका सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रमलाई सहज र सरल तरिकाबाट वितरण गरिने व्यवस्था मिलाइने छ । साथै विपन्न वर्गहरूको लगत संकलन गरी स्वरोजगार सिर्जना हुने खालका कार्यक्रम संचालन गरिने छ । नगरपालिका स्तरीय वृद्धाश्रम र सुधार गृह क्रमशः स्थापना गर्दै लगिने नीति लिईनेछ ।
३८. विपन्न वर्गको शिक्षामा सहभागिता र सिप विकास, जेष्ठ नागरिक परिचयपत्र, अति विपन्न वर्गलाई आवासको व्यवस्था, जातिय छुवाछुत र भेदभावलाई अन्त्य गर्नका लागि जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
३९. कालिका नगरपालिकाका लोपोन्मुख संस्कृतिको संरक्षण र विकासमा विशेष ध्यान दिइनेछ ।

पूर्वाधार विकास: उर्जा, सञ्चार, स्थानीय सडक, पुल, सिंचाई, खानेपानी पूर्वाधार, भवन तथा सहरी विकास

४०. व्यवस्थित बसोबास र सुन्दर सहर निर्माणका लागि एकिकृत शहरी विकासको अवधारणा अनुरूप आगामी वर्ष कालिका नगरपालिकामा स्थानीय मापदण्ड तयार गरी लागु गरिनेछ । स्थानीय सडकलाई अभिलेखीकरण गरी सडकको अधिकारक्षेत्र छुट्टाई सडक किनारामा फूटपाथ निर्माण र हरियाली प्रवर्द्धनका गर्ने नीति लिईनेछ ।
४१. नगरपालिका क्षेत्रमा सडकको न्यूनतम मापदण्ड तोकी नगरपालिका भित्रका सडकहरू कालोपत्रे गर्दै लैजाने, सहायक सडकहरूलाई मुख्य सडक सञ्जालसंग जोड्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ । नगरस्तरीय यातायात गुरुयोजना मार्फत मुख्य मुख्य सडकहरूको सञ्जाल निर्माण र विकास गरिनेछ । पहाडी मार्ग निर्माणलाई विशेष प्राथमिकता दिईनेछ ।
४२. नगरपालिकाको आफ्नो चक्रपथको विकास गर्न स्थानीय गौरवको आयोजनाको घोषणा र कार्यान्वयन गरिनेछ ।
४३. भवन आचार संहिताको पालना र कार्यान्वयन गरी व्यवस्थित बस्ति तथा सहरी विकासका लागि डिजिटल नक्सा पास प्रणालीको शुरुवात गरिनेछ । नक्सा पास नगरी घर बनाउने कार्यलाई पूर्ण प्रतिबन्ध लगाइनेछ ।
४४. व्यवस्थित शहरी विकासका लागि नगरपालिकामा एक बसपार्क निर्माण गरी नगरपालिकाका सबै टोलसम्म सार्वजनिक यातायातको सुविधा पुर्याउने व्यवस्था गरिनेछ ।
४५. कालिका नगरपालिकालाई सुचना तथा प्रविधि मैत्रि नगर बनाउनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । नगरपालिका भित्र Optical Fiber बिछ्याउने, सेवा प्रवाह गर्दा प्रविधि मैत्री सेवा प्रवाह गर्नका लागि जोड दिने तथा राजश्व, योजना, अभिलेख व्यवस्थापन तथा व्यक्तिगत घटना दर्ता प्रकृत्यालाई यसै वर्ष देखि सम्पूर्ण वडाहरूमा Online प्रविधिमा आधारित बनाइनेछ ।
४६. नगरपालिकाको प्रशासनिक भवन, वडा कार्यालयहरूको भवन, सार्वजनिक पार्क तथा बगैचा निर्माण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
४७. कयरखोलामा पुल निर्माण गरी दुर्गम भौगोलिक अवस्था भएको वडा नं. १० र ११ लाई समेत यातायात प्रणालीमा जोड्ने कार्यक्रम ल्याइनेछ । सडक मर्मत कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

४८. नगर भित्र Land Line टेलिफोन विस्तार कार्यलाई प्राथमिकता साथ अघि बढाइनेछ । नगरपालिका तथा सम्पूर्ण वडा कार्यालयका वार्षिक तथा अर्धवार्षिक कार्य प्रगती लगायतका अन्य सबै गतिविधि, सुचना तथा जानकारी Website मार्फत प्राप्त गर्न सकिने कार्य प्रकृत्यालाई अगाडी बढाइनेछ ।
४९. विद्युत सुविधा नपुगेका नगरपालिकाका क्षेत्रहरूमा सोलार उर्जा उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन: वातावरण, वन तथा भु-जलाधार, फोहोरमैला व्यवस्थापन, जलवायु परीवर्तन

५०. हरित शहरको (Green City) को अवधारणा अनुरूप वातावरण मैत्री विकासलाई प्राथमिकता दिइनेछ । स्वच्छ र स्वस्थ वातावरणमा बाँच्न पाउने हकको सुनिश्चितताका लागि नगरपालिकामा ल्याण्डफिल साईटको निर्माण गर्ने, फलफूलका विरुवा रोप्ने राष्ट्रिय कार्यक्रमलाई समेत मूर्त रूप दिन नगरपालिकाको खालि जमिनमा फलफूलका विरुवा रोप्ने र संरक्षण गर्ने नीति लिइनेछ ।
५१. पानीको मुहान, जलाधार तथा नदी संरक्षणका लागी विशेष जोड दिइनेछ । प्राकृतिक विपद् तथा वर्षाको समयमा हुने धन जनको क्षतीलाई मध्यनजर गर्दै यसै वर्ष विपद् व्यवस्थापन कोषलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
५२. जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रणका लागि बुङखरे खोला डाइभर्सन गरी थाङखोलामा मिसाउने तथा कालिका नगरभित्रका बाढी तथा पहिरो जोखिम क्षेत्रका खोला तथा खहरेमा तटबन्ध गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५३. वन तथा वन्यजन्तु संरक्षणका लागि सामुदायिक नगर क्षेत्रका वन उपभोक्ता समुहलाई सशक्तिकरण गरी वन तथा वन्य जन्तुलाई संरक्षण गर्ने कार्यमा आवश्यक पहल गर्नुका साथै जंगलका बीचमा संरक्षण पोखरी निर्माण गर्ने तथा वातावरण तथा जलवायु अनुकूलन हुने गरी विकासका क्रियाकलाप सञ्चालन गरिनेछ । सामुदायिक वनबाट हुने आमदानीलाई नगरक्षेत्रको वातावरणीय क्षेत्रको विकासका लागि उपयोग गर्ने नीति लिइनेछ ।
५४. सामुदायिक वन तथा राष्ट्रिय वनलाई वन्य जन्तुको बासस्थानको रूपमा विकास गरी वन्यजन्तु र मानव बीचको द्वन्द्व न्यूनीकरणको लागि विशेष कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

संस्थागत विकास सेवा प्रवाह र सुशासन: सामान्य सेवा प्रवाह, सुशासन, सूचना प्रविधिको विकास र तथ्यांक व्यवस्थापन

५५. प्रभावकारी चुस्त दुरुस्त गुणस्तरीय सेवा प्रवाहका लागी संस्थागत क्षमता विकास, प्रविधि मैत्री सेवा प्रवाह र उत्तरदायी प्रशासन मार्फत सुशासनलाई प्राथमिकताका साथ अघि बढाइनेछ । स्थानीय सर्भर सहितको डाटावेस तयार गरी नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवालाई विद्युतीय माध्यम अनलाईन प्रणालीबाट प्रदान गर्ने नीति अख्तियार गरिनेछ ।
५६. भ्रष्टाचारलाई शुन्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरिनेछ । हरेक चौमासिकमा स्थानीय विकास समस्या समाधान समितिको बैठकबाट समग्र विकास निर्माणका कार्यहरूको समीक्षा गर्ने र हरेक चौमासिकमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

५७. समायोजन भै आउने कर्मचारीहरूको प्रभावकारी व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति तथा उनीहरूलाई संगठनको काम कारबाहीमा जवाफदेही तथा जिम्मेवारी बनाउन कार्यसम्पादन मुल्याङ्कन तथा योगदानमा आधारित प्रोत्साहन प्रणालीको सुरुवात गर्ने नीति लिईनेछ । सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा संलग्न कर्मचारी तथा संस्थाको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमहरू प्राथमिकता साथ सञ्चालन गरिनेछ ।
५८. गैरसरकारी संस्थाहरूको कार्यक्रमलाई पारदर्शी र उपलब्धीमूलक बनाउन त्यस्ता संस्थाले कालिका नगरपालिका भित्र कार्यक्रम संचालन गर्दा अनिवार्य रूपमा इजाजत लिने, समन्वय तथा सहकार्य गर्न उत्प्रेरित गर्ने नगरपालिकाको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र बजेटलाई सहयोग पुग्ने खालका कार्यक्रमलाई मात्र इजाजत दिइने छ ।
५९. नगर भित्रका गैरसरकारी संस्थाका काम तथा कारबाहीको निरन्तर अनुगमन तथा मुल्यांकन गरिनेछ, नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम सँग बाझिने गरि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गैरसरकारी संस्थालाई कारबाहीको दायरामा ल्याइनेछ । संस्था दर्ता, नियमन र खारेजीको व्यवस्थाको सुरुवात गरिनेछ ।
६०. बजारमा देखिने अस्वस्थ प्रतिस्पर्धा, एकाधिकार, मिसावट, अवैध भण्डारणलाई नियन्त्रण गर्न समय समयमा बजार अनुगमन गर्ने व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाउने, पसल तथा बजार सञ्चालनको नगरस्तरीय मापदण्ड तयार गरी लागु गरिनेछ ।
६१. नगरपालिकाभित्रको सुरक्षा व्यवस्था र सहरी मापदण्ड पालना गराउने कार्यका लागि आगामी आर्थिक वर्षमा नगर प्रहरीको गठन गरी परिचालन गरिनेछ ।
६२. कालिका नगरपालिका क्षेत्रभित्र सुरक्षा व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाउन स्थानीय प्रहरी चौकीहरूको स्तरोन्नती, सुरक्षा संवेदनशील भएका स्थानहरूमा सुरक्षा निगरानी वृद्धि गर्ने र मुख्य बजार क्षेत्रहरूमा सिसि क्यामरा मार्फत सुरक्षा निगरानी बढाइनेछ । खगेडी क्षेत्रमा सुरक्षा पोष्ट खडा गरि सुरक्षा निगरानीलाई चुस्त बनाउने प्रयास गरिनेछ ।
६३. नगर कार्यपालिकाको कार्यालय तथा प्रत्येक वडा कार्यालयमा नागरिक बडापत्र, डिजिटल श्रव्य दृश्य डिस्प्ले गरी सूचना र सन्देश सम्प्रेषणलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
६४. कालिका नगरभित्रका सार्वजनिक सेवा प्रदान गर्ने कार्यालयहरूमा विद्युतीय हाजिरी प्रणालिलाई अनिवार्य गरिनेछ ।
६५. सेवाको वरीपरी जनता होइन की जनताको वरीपरी सेवा भन्ने सेवा प्रवाहको मुल मन्त्रलाई आत्मसात गरी समय समयमा वडाहरूमा घुम्ती सेवा टोली तथा घुम्ति शिविर सञ्चालन गरिनेछ । अपाङ्ग परिचय पत्र वितरण कार्यलाई प्रभावकारी गराईनेछ ।
६६. सार्वजनिक सेवामा सबैको सरल तथा सहज पहुँच अभिवृद्धिका लागि कालिका नगरपालिकाको माथिल्लो भौगोलिक क्षेत्रमा समय समयमा एकिकृत घुम्ति सेवा सञ्चालन गरीनेछ । नगरपालिका स्तरीय तथ्याङ्क सङ्कलन तथा व्यवस्थापनको लागि सूचना प्रविधिको प्रयोग मार्फत स्थानीय सुचना प्रणालीको विकास गर्ने र योजना निर्माण तथा छनौटमा वस्तुनिष्ठ तथ्याङ्कलाई आधार लिइनेछ ।
६७. नगरपालिका भित्रका बाढी पिडित सुकुम्बासीहरूको तथ्यांक संकलन गर्ने र उनीहरूको बसोबासको उचित व्यवस्थापन गर्न पहल गरिनेछ ।

अन्तमा, नगरपालिकाले आगामि आर्थिक बर्षमा सञ्चालन गर्न लागेका विकासका नीति तथा कार्यक्रमहरुमा रचनात्मक सल्लाह सुझाव तथा कार्यान्वयनमा सहयोग र सहभागिताका लागि समस्त नगरबासीहरुमा हार्दिक अनुरोध गर्दछु र समृद्ध नगरपालिका निर्माण गर्ने अभियानमा सबैको योगदानको अपेक्षा समेत गर्दछु । धन्यवाद । नमस्कार ।

खुमनारायण श्रेष्ठ
नगर प्रमुख